

Noor Asharaf

Assistant Professor (Guest Faculty)

Dept. of Persian, MMHAPU, PATNA

Email: ashrafjnu@gmail.com

E-Content

Sem-1, Paper code: 103

Persian (M A)

Topic: Mohammad- Ali Jamal Zadeh

سید محمد علی جمال زاده، یکی از نویسندگان و روزنامه نگاران دوره معاصر بود که از او با عنوان پدر داستان کوتاه زبان فارسی و آغازگر سبک واقع گرایی در ادبیات فارسی یاد می کنند. در ۲۳ دی ۱۲۷۰ خورشیدی در یک خانواده مذهبی و سیاسی در اصفهان دیده به جهان گشود. او فرزند سید جمال الدین واعظ اصفهانی بود. واعظ اصفهانی در اصفهان زندگی می کرد، اما غالباً برای وعظ به شهرهای مختلف سفر می کرد. جمال زاده پس از ۱۰ سالگی پدر خود را در برخی از سفرها همراهی می کرد. وی به همراه خانواده در سال ۱۳۲۱ هجری قمری به تهران مهاجرت کرد. جمال زاده که اصالتاً لبنانی و از سادات صدر بود، حدود دوازده سال داشت که پدرش او را برای تحصیل به بیروت فرستاد.

در دوران اقامت او در بیروت؛ اوضاع سیاسی ایران تغییر کرد، در آن زمان محمد علی شاه قاجار مجلس را به توپ بست و هر یک از آزادی خواهان با مشکلاتی مواجه شدند. پدر جمال زاده خود را به همدان رساند تا از آنجا به عتبات فرار کند، ولی در آنجا دستگیر شد و به بروجرد برده شد. امیر افخم، حاکم بروجرد دستور اعدام او را صادر کرد. جمال الدین واعظ اصفهانی یکی از بایبان مشروطه خواه بود. جمال زاده در بیروت با ابراهیم پور داود و مهدی ملک زاده فرزند ملک المتکلمین چندین سال هم دوره بود. در سال ۱۹۱۰ تصمیم گرفت برای ادامه تحصیل به اروپا برود. سپس از راه مصر عازم فرانسه شد.

در آنجا ممتازالسلطنه سفیر ایران به وی پیشنهاد کرد که برای تحصیل به لوزان سوئیس برود.

سید محمدعلی تا سال ۱۹۱۱ در لوزان بود، پس از آن به شهر دیژون در فرانسه رفت و دیپلم حقوق خود را از دانشگاه آن شهر گرفت. جمالزاده در سال ۱۹۱۴ در شهر دیژون فرانسه با ژوزفین، دانشجوی سوئسی هم دانشگاهی خود، ازدواج نمود. وی بار دیگر در سال ۱۹۳۱ در دوران اقامتش در ژنو با یک آلمانی به نام مارگرت اگرت ازدواج کرد.

همزمان با جنگ جهانی اول کمیته‌ای به نام کمیته ملیون به رهبری سید حسن تقی‌زاده برای مبارزه با روسیه و انگلیس در برلین تشکیل شد. این کمیته سید محمدعلی جمالزاده را به همکاری دعوت نمود. جمالزاده در سال ۱۹۱۵ به برلین رفت و تا سال ۱۹۳۰ در آنجا اقامت داشت. پس از اقامت کوتاهی در برلین، برای مأموریت از طرف کمیته ملیون به بغداد و کرمانشاه رفت و مدت شانزده ماه در آنجا اقامت داشت. در بازگشت به برلین، مجله کاوه (۲۴ ژانویه ۱۹۱۶ اولین شماره آن به چاپ رسید) وی را به همکاری دعوت کرد و تا تعطیلی مجله (۳۰ مارس ۱۹۲۲) به همکاری خود با تقی‌زاده ادامه داد.

پس از تعطیلی مجله کاوه، سرپرستی محصلین ایرانی در سفارت ایران در برلین را به عهده گرفت. او به مدت هشت سال این مسئولیت را بر عهده داشت، تا اینکه در سال ۱۹۳۱ به دفتر بین‌المللی کار وابسته به جامعه ملل در ژنو پیوست. وی پس از بازنشستگی از آنجا در سال ۱۹۵۶ تا پایان عمر همچنان در ژنو اقامت داشت. جمالزاده بیشتر عمر خود را در خارج از ایران سپری کرد. اما می‌توان گفت که تمام تحقیقاتش درباره ایران، زبان فارسی و گسترده کردن دانش ایرانیان بود. علی‌رغم اینکه در رشته حقوق تحصیل کرد ولی درباره حقوق مطلبی ننوشته بود.